

Robert Rajczyk*

Wschodnia dyplomacja Budapesztu

Trwające od dekady „otwarcie na Wschód” Węgier może przyczynić się do wyborczego zwycięstwa Fideszu w zaplanowanych na 3 kwietnia 2022 r. wyborach parlamentarnych. Utrzymanie dotychczasowej wysokości cen gazu jest jednym z elementów uzupełniających socjalne transfery na Węgrzech, które mają zjednać wyborców premierowi Viktorowi Orbánowi. Zwiększeniu dostaw rosyjskiego gazu miała służyć wizyta węgierskiego premiera w Moskwie na początku lutego br. „Otwarcie na Wschód” można uznać za sukces w polityce wewnętrznej, natomiast Rosja, Chiny i Turcja nadal nie odgrywają wiodącej roli w węgierskiej gospodarce, pomimo że kapitał azjatycki inwestuje w branżę nowych technologii.

Umowa gazowa z Rosją. Pod koniec września 2021 r. Węgry podpisały 15-letnią umowę na dostawę 4,5 mld metrów sześciennych gazu rocznie, który przesyłany ma być poprzez Turkish Stream oraz przez Austrię (Nord Stream 1). Wizyta premiera Orbána w Moskwie (1 lutego br.) miała służyć uzyskaniu możliwości zwiększenia dostaw poza zakontraktowany wolumen. Czwartego lutego br., w cotygodniowej, piątkowej rozmowie z Radiem Kossuth, szef węgierskiego rządu dał do zrozumienia, że w zasięgu ręki jest kontraktacja dodatkowego miliarda metrów sześciennych gazu, za który – jak twierdzi Władimir Putin – Węgry płacą pięć razy mniej, niż wynosi europejska cena rynkowa. Utrzymanie dotychczasowego poziomu cen gazu na Węgrzech – wobec powszechnie rosnących cen tego surowca w Europie – stanowi obok transferów socjalnych jeden z czynników, które mają skłonić wyborców do głosowania na Fidesz. Pozostałe to: dodatek dla emerytów, 13. emerytura (przywrócona – jak twierdzi Fidesz – po tym, jak odebrała ją rządząca wcześniej lewica), wzrost płacy minimalnej do 200 tys. forintów, zwolnienie z PIT dla osób poniżej 25. roku życia oraz zamrożenie cen sześciu produktów żywnościowych na poziomie z 15 października 2021 r. (mleka 2,8% UHT, cukru, mąki pszennej, oleju, szynki wieprzowej i piersi z kurczaka) oraz przedłużone o trzy miesiące zamrożenie cen paliw na poziomie maksymalnie 480 forintów za litr (ok. 6 PLN). Zapewnienie niskich cen energii dla gospodarstw domowych dzięki taniemu gazowi z Rosji, transfery socjalne oraz zamrożenie cen na wybrane produkty żywnościowe i limit ceny paliwa mają także złagodzić skutki 7,9-procentowej inflacji (według niektórych szacunków w sektorze spożywczym wynosi ona 10,1%) i zapewnić Orbánowi kolejną kadencję na stanowisku premiera.

Węgry jako pomost. W perspektywie wieloletniej efektem próby pozycjonowania się Węgier jako pomostu lub „przełamywacza lodów” (określenie V. Orbána – przyp. RR) pomiędzy Wschodem a Zachodem ma być natomiast zmniejszenie zależności węgierskiej gospodarki od Zachodu oraz zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez dywersyfikację źródeł dostaw surowców energetycznych. Zdaniem Orbána, Węgry będą w stanie zredukować udział paliw kopalnych do mniej niż 10% w miksie energetycznym do 2030 r. Służyć temu ma między innymi jeden ze sztandarowych projektów węgiersko-rosyjskiej współpracy energetycznej – finansowana w 80% z rosyjskiego kredytu w wysokości ok. 10 mld euro budowa dwóch nowych bloków w elektrowni jądrowej w Paks. W wywiadzie dla publicznego Radia Kossuth, Orbán wskazywał, że utrzymanie dobrych relacji z Rosją oraz członkostwo w NATO i UE nie kolidują ze sobą. Z kolei szef węgierskiej dyplomacji Péter Szijjártó podkreślał na swoim profilu w popularnym serwisie społecznościowym, że w interesie narodowym Węgier jest utrzymanie pragmatycznych relacji zarówno ze Wschodem, jak i z Zachodem.

„Otwarcie na Wschód” (węg. *keleti nyitás*) to koncepcja realizowana w polityce zagranicznej Węgier od 2011 r., która idzie w sukurs tendencji koncentrowania się globalnej gospodarki w regionie Azji i Pacyfiku. *Keleti nyitás* dotyczy obszaru od Rosji i Białorusi po Chiny i region Azji Wschodniej. Ze względu na obecną w węgierskiej historiografii koncepcję turanizmu, zakładającą azjatyckie pochodzenie Węgrów¹, Węgry mają od 2018 r. status obserwatora w Organizacji Państw Turkijskich, która zrzesza Turcję, Azerbejdżan, Kazachstan, Kirgistan oraz Uzbekistan. Azerbejdżan jest jednym

---

1 Niemający podstaw naukowych turanizm do debaty publicznej ponownie został włączony przez Jobbik, zanim przestał on być ugrupowaniem nacjonalistycznym i politycznie zaczął się orientować na centrum sceny politycznej. Węgrzy to jeden z narodów pochodzenia ugrofińskiego. W 2019 r. powstał państwowy Magyarságkutató Intézet (Instytut Badań Węgierskich), który ma za zadanie udowodnić jednak środkowoazjatyckie pochodzenie Węgrów i języka węgierskiego. Jednym z elementów popularyzacji tezy o azjatyckim pochodzeniu jest organizowanie festiwalu kultywującego tradycje ludów turańskich – Kurultáj & Ósók Napja Bugac. Natomiast w 2018 r. węgierski premier uczestniczył w Światowych Igrzyskach Nomadów w Kazachstanie.

z istotnych partnerów węgierskiego „otwarcia na Wschód”. Od grudnia 2019 r. w Budapeszcie funkcjonuje Dom Azerbejdżanu, organizacja służąca wsparciu tej diaspory w regionie Europy Środkowej, a co roku – jak informuje Péter Szijjártó – Węgry fundują 200 stypendiów dla azerskich studentów. Rząd w Budapeszcie deklaruje też udział w odbudowie przyłączonej do Azerbejdżanu części Górskiego Karabachu. Z kolei węgierski koncern naftowy MOL wykupił w listopadzie 2019 r. ok. 9,6% udziałów w polu naftowym ACG w Azerbejdżanie oraz blisko 9% udziałów w rurociągu Baku–Tbilisi–Ceyhan. Dzięki inwestycji w azerskie złoża ropy naftowej mniej więcej połowa produktów MOL będzie w przyszłości pochodziła spoza UE.

Nowe technologie z Azji. Z regionu Azji Wschodniej pochodzą jedne z istotnych inwestycji zagranicznych na Węgrzech. Kapitały chiński, japoński, koreański oraz indyjski obecne są przede wszystkim w przemyśle elektronicznym (Korea Południowa – Samsung) i motoryzacyjnym (Japonia – Suzuki, Korea – SK Innovation), spożywczym, finansowym, chemicznym oraz w produkcji i usługach. Chiny inwestują głównie w branżę nowych technologii oraz projektów infrastrukturalnych. Chiński gigant telekomunikacyjny Huawei, który zatrudnia 2,5 tys. pracowników w centrum dostaw urządzeń sieciowych koło Pecz, utrzymuje, że zaspokaja 2/3 węgierskiego zapotrzebowania na sprzęt telefonii komórkowej, a jednocześnie zapewnia technologiczną obsługę telefonu alarmowego 112. Inna chińska firma z tej samej branży (ZTE) planuje dostarczyć infrastrukturę dla telefonii komórkowej 5G. Chińczycy mają także zbudować wartą ponad 140 mln euro elektrownię geotermalną w miejscowości Tura o mocy 40 MW, a w Üllő, w komitacie Pest, Lenovo uruchomiło pierwszą w Europie fabrykę tego koncernu. Wanhua Industrial Group jest z kolei wyłącznym właścicielem BorsodChem, jednej z największych spółek chemicznych na Węgrzech. Strona chińska ma także prowadzić remont 150 km węgierskiego odcinka trasy kolejowej prowadzącej z Budapesztu do Belgradu. Według chińskiego projektu i z chińskiego kredytu realizowana ma być natomiast budowa kampusu Uniwersytetu Fudan. Inwestycja ta jednak budzi ogromne kontrowersje wśród mieszkańców stolicy Węgier oraz sprzeciw, opozycyjnych względem rządu, władz samorządowych Budapesztu.

Wnioski. Koncepcja węgierskiego „otwarcia na Wschód”, która przejawia się uczynieniem z handlu priorytetu w polityce zagranicznej (utworzenie połączonego ministerstwa spraw zagranicznych i handlu) oraz intensyfikacją współpracy gospodarczej z państwami spoza UE, przynosi węgierskiemu rządowi – jak się wydaje – korzyści przede wszystkim w polityce wewnętrznej. Retoryka, w jakiej prowadzona jest niezależna polityka zagraniczna (w połączeniu ze sporami z Brukselą), pozwala integrować elektorat koalicji Fideszu i Chrześcijańsko-Demokratycznej Partii Ludowej (KDNP). Zapewnienie odbiorcom indywidualnym przez najbliższe kilkanaście lat relatywnie niskich cen gazu dzięki korzystnemu kontraktowi z Rosją, wraz transferami socjalnymi i działaniami antyinflacyjnymi, może się przyczynić do pokonania koalicji sześciu partii opozycyjnych, na czele której stoi Péter Márki-Zay, w zaplanowanych na 3 kwietnia br. wyborach parlamentarnych.

Poza aspektem pragmatycznym „otwarcia na Wschód”, związanym między innymi z korzystnym kontraktem gazowym i inwestycją w aktywa naftowe Azerbejdżanu, strategii tej nadal nie można uznać za pełen sukces. Głównym partnerem gospodarczym Węgier wciąż pozostają Niemcy (ponad 1/4 wymiany handlowej) oraz sąsiedzi: Austria, Słowacja i Rumunia. Z kolei dwaj najważniejsi partnerzy handlowi Węgier na Wschodzie: Rosja i Chiny nie odgrywają wiodącej roli w stosunkach gospodarczych, choć – zdaniem ministra spraw zagranicznych Pétera Szijjártó – przez nałożenie międzynarodowych sankcji na Rosję Węgry straciły 8 mld dol. na eksporcie do tego państwa. Dziesiątego lutego br. podczas otwarcia węgierskiego konsulatu w Lyonie w Francji, Szijjártó zaznaczył, że Węgry nie poprą ewentualnych, kolejnych sankcji wobec Rosji ze względu na ich nieskuteczność. Stosunki polityczne z Rosją, Chinami oraz Turcją i państwami turkijskimi mogą być traktowane jako próba akcentowania niezależności politycznej Węgier w polityce międzynarodowej oraz uzyskania dywersyfikacji dostaw surowców energetycznych i pozyskania nowych rynków zbytu dla węgierskiej gospodarki. Owa niezależność – przejawiająca się w rzadkim, co prawda, braku poparcia Węgier dla wspólnych stanowisk UE dotyczących polityki zagranicznej i bezpieczeństwa wspólnoty wobec Turcji, Rosji i Chin – może jednak wpłynąć na osłabienie spójności UE.

Opinie wyrażone w publikacji prezentują wyłącznie poglądy autora i nie mogą być utożsamiane ze stanowiskiem Instytutu Europy Środkowej.

---

* Robert Rajczyk – autor komentarza gościnnego.